TULLI

12.10.2026
Tulli/2026/01872

Hallintovaliokunta

Lausuntopyyntönne 30.9.2026

HE 175/2026 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Vastauksena lausuntopyyntöönne Tulli lausuu seuraavaa.

Tulli esitetyt määrärahat vuodelle 2027

Valtioneuvoston esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2027 sisältää seuraavat Tullin toimintamenomäärärahat muutoksineen edellisvuodesta.

Talousarvio 2026	**200 777 000**
CCEI-rahoitusvälineen kansallisen osuuden rahoitus (v. 2026 rahoitus)	-1 502 000
Tullilaboratorion toimitilahanke (v. 2026 rahoitus)	-2 770 000
Tullin toiminnan kyvykkyyden turvaaminen	-500 000
Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistus (v. 2026 menot)	-5 000 000
Virve2-käyttöönotto ja operointi	-27 000
Palkkausten tarkistukset	3 976 000
Toimintamenosäästö (lisätoimet 2024)	155 000
Toimintamenosäästö (lisätoimet 2025, syksy)	-370 000
Toimintamenosäästö (lisätoimet 2026, kevät)	-712 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-1 309 000
Tuottavuusvähennys (lisätoimet 2026, kevät)	-408 000
Muutokset yhteensä	**-8 467 000**
Valtioneuvoston talousarvioesitys vuodelle 2027	**192 310 000**

Valtioneuvoston talousarvioesityksessä vuodelle 2027 Tullin toimintamenomäärärahaksi esitetään 192 310 000 euroa. Ainoana todellisena lisäyksenä on palkkausten tarkistus 3 976 000 euroa valtion keväällä 2025 solmiman palkkaratkaisun mukaisesti. Vähennyksinä ovat:

- CCEI-rahoitusvälineen vuoden 2026 kansallisen osuuden kertaluonteinen rahoitus 1 502 000 euroa,
- Tullilaboratorion toimitilahankkeen vuodelle 2026 myönnetyt kertaluonteiset menot 2 770 000 euroa,
- Tullin toiminnan kyvykkyyden turvaamiseen vuonna 2024 myönnetyn määrärahan alennus 500 000 euroa,
- tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen (EU-laajuinen kehityshanke) päättymiseen vuoden 2026 rahoitus 5 000 000 euroa,
- Virve2-käyttöönoton ja operoinnin rahoitus 27 000 euroa sekä
- hallitusohjelman tuottavuustoimenpiteiden ja vuosina 2024 – 2026 päätettyjen lisätoimien mukaiset säästöt vuoden 2027 osalta yhteensä 2 664 000 euroa.

PL 512
00101 Helsinki
vaihde
+358 (0)295 5200
kirjaamo@tulli.fi
tulli.fi
Y-tunnus 0245442-8
VAT FI02454428

Tulli on tehnyt valtion talousarvioesityksen 2027 valmisteluun liittyen ehdotuksensa välttämättömistä lisämäärärahoista. Tulosohjaaja (VM) puolsi kaikkia Tullin välttämättömiä lisämäärärahaesityksiä, mutta yhtäkään esityksistä ei ole sisällytetty hallituksen talousarvioesitykseen vuodelle 2027.

Tullin ehdotukset	**2027**
Tullivälinevalvontarahaston CCEI omarahoitusosuus ja hankkeen toteutus	3 664 000
Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttama pysyvien ICT-menojen kasvu (järjestelmäylläpito)	3 160 000
Valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniikkapalveluiden käyttöönotto (TORI-siirtymä)	2 700 000
Tullilaboratorion toimitilahanke (toimitilan erityisinvestoinnit)	3 319 000
Tullin suorituskyvyn parantaminen vastaamaan ulkomaanliikenteen turvallisuusuhkia erityisesti satamissa (Satamaturvallisuushanke)	1 313 000
Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä – kansallisen lainsäädännön täytäntöönpano	750 000
Yhteensä	14 906 000

Tarkemmat tiedot valtionvarainministeriön puoltamista Tullin määrärahaesityksistä on sisällytetty Tullin ehdotukseen vuoden 2027 talousarvioksi. Alla kuvataan yksityiskohtaisimmin ne määrärahaesitykset, joiden toteuttamatta jäämisestä lopullisessa vuoden talousarviossa aiheuttaisivat merkittävimmät vaikutukset suomalaiseen elinkeinoelämään ja Tullin kykyyn suorittaa sen lakisääteiset tehtävät asetettujen tavoitteiden mukaisella tasolla.

Tulli haluaa lisäksi tuoda esiin, että nykytilanteessa kaikkien turvallisuusviranomaisten tasapainoinen kehittäminen on Suomen etu, jotta turvallisuusjärjestelmäämme ei jää heikkoja kohtia. Samaan aikaan kun Tullilta odotetaan jopa 7 % kustannussäästöjä juoksevista kustannuksista, osalle verrokkivirastoista on osoitettu lisämäärärahoja paitsi uusiin investointeihin ja henkilömäärän ylläpitämiseen/lisäämiseen myös kasvavien ICT-kustannusten ja tilavuokrien kompensoimiseksi.

Tuottavuustoimenpiteet ja toimintamenosäästöt

Tullille kohdistuu merkittävä määrä tämän hallituskauden aikana päätettyjä säästöjä huolimatta siitä, että keväällä 2025 Tulli luettiin mukaan turvallisuusviranomaisten alennettuun säästövelvollisuuteen. Valtiovarainministeriön Tullille 4.5.2026 tulosohjauskokouksessa esittämän luonnoksen mukaan Tullille kohdistettavat säästöt ovat kumulatiivisesti yhteensä 13,2 miljoonaa euroa vuoteen 2030 mennessä.

	2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Hallituskauden säästöt yhteensä (kumulatiivisesti)	-2 437	-4 962	-9 505	-10 318	-11 555	-13 154

On lisäksi huomattava, että Tullille on tulossa uusia lakisääteisiä tehtäviä, jotka Tullin on hoidettava, mutta niihin ei ole osoitettu joko lisämenot kokonaan kattavaa rahoitusta tai rahoitusta ollenkaan. Tullille osoitettiin hoidettavaksi hiilirajamekanismin (CBAM) kansallisen viranomaisen tehtävät, joista Tullille myönnettiin osittainen rahoitus (1 800 000 euroa) mutta ei arvioitua tarvittavaa määrää (6 800 000 euroa). Lisäksi ja samanaikaisesti hiilirajamekanismi aiheuttaa lisätehtäviä myös Tullin tulliviranomaisroolissa. Pelkästään uudesta CBAM-tehtävästä aiheutuva ns. lisäsäästö Tullin toimintamenoihin on laskennallisesti lähes 5 miljoonaa euroa, koska se on tällaisessa tilanteessa jouduttu toteuttamaan muista toiminnoista säästämällä. Erityisesti huomioitavaa on se, että tämä uusi CBAM-tehtävä sovittiin Tullin hoidettavaksi täysin kompensoitavana jo ennen hallituksen uutta linjausta siitä, että uusien EU-tehtävien aiheuttamia kustannuksia ei enää virastoille kompensoida. Esimerkin omaisesti voitaneen myös todeta, että tämän hallituskauden aikana Tullille on osoitettu sekä EU:n metsäkatoasetuksen mukaisia tehtäviä että EU:n eFTI-asetuksen vaatima kehitys- ja täytäntöönpanotehtävä ilman lisäkustannukset kattavaa rahoitusta.

Tullille tiedossa olevat säästövelvoitteet ovat merkittävää kokoluokkaa jo ilman tiedossa olevia ja vailla rahoitusta olevia lisätehtäviä ja lisämenojakin. Tulli hakee keinoja, joilla lähivuosina realisoituvat miljoonaluokan säästöt kyettäisiin kattamaan ilman tuntuvia vaikutuksia Tullin operatiiviseen toimintaan.

On kuitenkin selvää, että ilman vaikutuksia Tullin operatiiviseen toimintakykyyn niin mittavia säästöjä ei kyetä tekemään. Tullin tavoitteena ei ole ollut vähentää henkilökuntansa määrää vaan kohdentaa henkilöresursseja uudelleen painopistealueille tullivalvonnan ja tullirikostutkinnan tehtäviin, mutta **näin merkittävät säästöt tulevat väistämättä tarkoittamaan henkilömäärän vähentymistä myös operatiivisissa tehtävissä lähivuosina.**

Tullille kohdennetut muita turvallisuusviranomaisia korkeammat säästöt ovat johtaneet ja tulevat edelleen johtamaan siihen, että muihin turvallisuusviranomaisiin nähden Tullin toimintakyky on vaarassa heikentyä tulevina vuosina entisestään. Tämä näkyy toimintakyvyn heikentymisen ohella myös siinä, että Tullilla ei ole jatkossa mahdollisuutta rahoittaa PTR-viranomaisten sekä kaikkien turvallisuusviranomaisten yhteishankkeita ja yhteishankintoja oman rahoitusosuutensa vaatimatta tavalla.

Tullin määrärahoja koskevia huomioita

Tulli nostaa esille alla olevat määrärahatarpeet, jotka ovat Tullin toiminnalle erityisen merkittäviä.

<u>CCEI-hankkeen omarahoitusosuus</u>

EU:n rahoituskauteen 2021 – 2027 sisältyy rahoitusvälineenä tullivalvontavälinerahasto (CCEI), johon on varattu 1 006 miljoonaa euroa kyseiselle rahoituskaudelle ja josta kansalliset tulliviranomaiset ovat voineet hakea rahoitusta välinehankintoihin. CCEI-rahoitusvälineen tarkoituksena on tukea jäsenmaiden mahdollisuuksia hankkia tullivalvontaa ja tullilaboratoriotutkimuksia mahdollistavia välineitä, joiden avulla tarkastuksia ja tutkimuksia voidaan tehdä tehokkaasti ja tuloksekkaasti. CCEI-rahoitusväline kattaa 80 % välinehankintojen kustannuksista ja kansallisesti maksettavaksi jää 20 % omarahoitusosuus. Tullille on myönnetty vuodesta 2022 lähtien CCEI-rahoituksen 1- ja 2-vaiheissa CCEI-rahoitusta yhteensä 37 200 000 euroa rahoituspäätösten bruttosumman ollessa 46 500 000 euroa, jolloin vaadittavan kansallisen osuuden 20% määrä 9 300 000 euroa. CCEI-rahoitusvälineen turvin on hankittu mm. kolme useita miljoonia euroja kappaleelta maksavia läpivalaisuautoja ja uusittu vanhenevia laboratorioanalyyseihin tarvittavia laboratoriolaitteita. CCEI-rahoitusväline on kattanut myös Säteilyturvakeskuksen toimialaan kuuluvien säteilyvalvontalaitteiden hankinnan (yli 7 000 000 euroa), jonka Tulli on hoitanut Säteilyturvakeskuksen puolesta CCEI-rahoituksella.

Tullin ja valtiovarainministeriön välillä on aiemmin vallinnut yhteisymmärrys CCEI-rahoituksen järkevyydestä ja siten Tullin onnistuessa hankkimaan EU:lta 80% rahoituksen valtiovarainministeriö on esittänyt Tullin määrärahoihin 20% omarahoitusosuuden lisäämistä ja Eduskunta on ne hyväksynyt talousarvioesitysten osana. Näin toimien Tulli on pystynyt hankkimaan valvontavälineistöä, jota ei olisi ollut mahdollista hankkia Tullin vuosittaisten määrärahojen puitteissa. Nyt hallituksen talousarvioesitykseen ei ole ensimmäisen kerran sisällytetty vuoden 2027 omarahoitusosuuksia.

Tullin näkökulmasta tilanne on kestämätön. Tulli ei olisi aikanaan sitoutunut CCEI-rahoituspäätöksiin, jos Tullille olisi ilmoitettu, että omarahoitusosuutta ei myönnetä, sillä omarahoitusosuuksien euromäärät olisivat vieneet käytännössä kaikki muut Tullin ajoneuvo- ja välinehankintoihin vuosittain käyttämät määrärahat.

Tämänhetkisen tiedon mukaan loppuvuonna 2026 aukeaa CCEI-rahoitusvälineen 3-vaiheen rahoitushaku (yhteissumma 284 000 000 euroa), johon Tulli on valmistautunut myös jättämään rahoitushakemuksen. Tullille nykyisellä hallituskaudella jo osoitetut säästöt ovat kuitenkin niin merkittäviä, ettei Tulli ei näe mahdolliseksi sitoutua tulevien vuosien miljoonaluokan menoihin ilman varmuutta omarahoitusosuuksien (20 %) lisärahoituksesta. Ilman omarahoitusosuuksien kattamista vuotuisilla erillismäärärahoilla (2027-2029) Tullin tulisi hankintojen tekemiseksi vähentää rajat ylittävän liikenteen ja kansainvälisen kaupan turvaamisesta huolehtivan henkilökuntansa määrää.

CCEI-hankkeen omarahoitusosuus tulee varmistaa Tullille, jotta EU:n myöntämä 80% rahoitus kyetään hyödyntämään tullivalvonnassa ja laboratorioanalyyseissä tarvittavien välineiden uus- ja korvausinvestointien tekemiseksi.

Tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistuksen aiheuttama pysyvien ICT-menojen kasvu

Valtiolle on aiheutunut viimeisen 11 vuoden aikana yli 130 000 000 euron kustannukset uuden tulliselvitysjärjestelmäkokonaisuuden kehittämiseksi. Kyseinen ICT-ratkaisu on ollut tehtävä vuonna 2013 säädetyn unionin tullilainsäädännön (asetus (EU) 952/2013) nojalla. Ratkaisulla mahdollistettiin EU:n ytimenä olevan tulliunionin yhtenäinen toiminta jäsenvaltiosta riippumatta yhdellä yhtenäisellä tulliselvitysjärjestelmäkokonaisuudella. Kehityshanke päättyi 6/2026, minkä jälkeen ICT-toteutukset siirtyivät ylläpitovaiheeseen.

Vuoden 2026 osalta Tullille on myönnetty riittävä rahoitus ylläpitoon (ottaen samalla huomioon jäljellä oleva hankerahoitus), mutta vuonna 2027 ja siitä eteenpäin ylläpitorahoitus tulee edellyttämään vuosittain 8 340 000 – 9 160 000 euroa Tullin keväisen talousarvoehdotuksen 2027 arvion mukaan. Viime kehyspäätöksessä myönnetty 3 000 000 euron ja aiemmin ICT-kapasiteetin kasvattamiseen myönnetty vastaavan suuruinen lisärahoitus ei ole miltään osin riittävä, jotta Tulli pystyisi varmistamaan EU-tulliunionin toimivuuden 130 miljoonaa euroa maksaneen tietojärjestelmäkokonaisuuden toimivuuden kannalta. Vuodelle 2027 esitetty lisätarve 3 160 000 euroa tulee varmistaa syksyn budjettiesityksen (TAE2027) yhteydessä sekä vuonna 2028 kehysriihessä tuleville vuosille. Tullin toimintamenomäärärahoissa ei ole tämän suuruisia priorisointimahdollisuuksia, varsinkaan nykyisessä vuosikausia jatkuvassa määrärahatilanteessa.

Vaikutukset vastikään valmistuneen järjestelmäkokonaisuuden riittämättömästä ylläpidosta koituvat suomalaisille ulkomaankauppaa käyville yrityksille, joiden ajantasainen tulliasiointi vaarantuu häiriötilanteissa. Mikäli tarvittavaa lisärahoitusta pysyvien ICT-menojen kasvuun ei ole, sen seurauksena:

- UTU sidosjärjestelmineen rapautuu, tuotantokäyttö vaarantuu, tietoturva heikentyy sekä tietoturvariskit kasvavat, ja ajan myötä järjestelmät lakkaavat toimimasta, jolloin myös Suomen ulkomaankauppa häiriintyy huomattavasti.
- Tulliselvitysjärjestelmä sidosjärjestelmineen sekä niiden infrakapasiteetti ei olisi riittävällä tasolla mitoitettu suuriin ilmoitusvolyymeihin ja tarvittavaan suorituskykyyn. Jos infraa ei saada rahoitettua ja ylläpidettyä, järjestelmät eivät olisi käytettävissä.
- Myöskään komission järjestelmälle asettamia saatavuusvaatimuksia, jotka ovat Tullin tulostavoitteita, ei pystyttäisi saavuttamaan.
- Testiautomaation puute johtaisi useiden manuaalitestaajien hankkimiseen, virhekorjausten viivästymiseen ja kallistumiseen, virheiden määrän kasvamiseen ja käyttöönottojen viivästymiseen. Myös asiakkaiden kanssa tehtävä testaus vaikeutuisi ja hidastuisi.
- Pakollisten teknologiamuutosten tekemättä jättäminen rapauttaisi järjestelmäkokonaisuutta ja johtaisi epävakaaseen ja riskialttiiseen järjestelmäympäristöön sekä kasvattaisi teknistä velkaa.
- Tuotannon virheitä ei saataisi selvitettyä ja juurisyyt jäisi selvittämättä eikä korjaus olisi mahdollista. Myös suorituskykyongelmia nousisi esille, tietoturvavirheiden selvitys vaarantuisi.
- Rahoituksen riittämättömyys voi aiheuttaa vakavia mainehaittoja sekä johtaa negatiiviseen julkisuuteen järjestelmän häiriöiden ja virheiden seurauksena.

Rahoituksen riittämättömyys ylläpitoon ja ylläpitävään kehitystyöhön voi aiheuttaa vakavia häiriöitä tulliselvitysjärjestelmään, jolloin myös Suomen ulkomaankauppa häiriintyy huomattavasti. Järjestelmien häiriöistä aiheutuu toimijoille huomattavia kustannuksia. Ylläpidon laiminlyönti aiheuttaa vielä laaja-alaisempia vaikutuksia, jos reaaliaikaista sähköistä riskianalyysia poistuville ja saapuville tavaroille ei ole mahdollista tehdä. Tällöin Tullin on käytännössä mahdotonta tunnistaa kaupalliseen tavaraliikenteeseen liittyviä riskejä ja yhteiskunnan suojaaminen vaikeutuu. Terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit kasvavat merkittävästi. Venäjän ja muiden maiden pakotteiden valvonta on käytännössä hyvin vaikeaa ilman sähköisiä ilmoituksia.

Kaikissa edellä kuvatuissa riskeissä vaikutukset kohdistuisivat kokonaisuudessa suomalaisiin yrityksiin ja niiden kyvykkyyteen ulkomaankaupassa. Yhteiskunnan fiskaalisten tarpeiden osalta riskinä on yritysten

siirtyminen muiden EU-valtioiden tullipalvelujen käyttäjiksi, jolloin nyt arvioitu Suomen EU:lta saama tullimaksunkantopalkkio (vuotuinen toteutuma 2024-2026 noin 50 000 000 euroa) siirtyisi samalla muiden valtioiden saataviksi. Lisäksi EU:n tulliunionin yhteisten pelisääntöjen rikkominen käynnistänee jossain vaiheessa myös rikkomusmenettelyn Suomea kohtaan.

Tullilaboratorion toimitilahanke

Tullilaboratorion toimitilahanke on ollut käynnissä jo vuodesta 2015 lähtien. Nykyiset laboratoriotilat eivät enää ole kaikilta osin käyttökelpoiset työsuojelunäkökohdista, minkä johdosta vaihtoehtoina ovat olleet joko nykyisten tilojen täydellinen uudistaminen tai uudisrakennus – uudisrakennushanke on osoittautunut kokonaistaloudellisesti edullisemmaksi. Itse rakennushankkeen käynnistäminen on odottanut asianmukaisen vuokrarahoituksen myöntämistä. Vuokrien lisäksi uusien toimitilojen rakentaminen edellyttää myös Tullin omia investointeja siltä osin, koska Senaatin rakennushanke ei ota vastuuta laboratorio-spesifien ominaisuuksien (mm. kaasujärjestelmät) toteuttamisesta. Tästä syystä Tulli on esittänyt näiden investointimenojen osalta määrärahoja sekä talousarvioehdotuksissaan että kehysehdotuksissaan.

Noin puolet investointirahoista on jo myönnetty aiempien lisätalousarvioiden kautta, mutta esitetty, vuodelle 2027 kohdistettu rahoitus puuttuu hallituksen talousarvioesityksestä. Tältä osin 3 319 000 euroa investointirahoitus tulee varmistaa Tullille vuoden 2027 budjettiesityksen käsittelyn yhteydessä, koska rakennushanke ei ole toteutettavissa ilman näitä investointeja, vaikka vuokrarahat vuodesta 2029 eteenpäin ovatkin tulossa Tullin toimintamenomäärärahoihin vuoden 2026 hallituksen kehyspäätöksen mukaisesti. Tullin toimintamenomäärärahoissa ei ole tämän suuruisia priorisointimahdollisuuksia, varsinkaan nykyisessä vuosikausia jatkuvassa määrärahasäästöjen tilanteessa.

Tornion toimitilahanke

Tornion toimitilahankkeen rahoitus puuttuu lähes kokonaisuudessaan (aiemmassa lisätalousarviomenettelyssä on myönnetty ainoastaan alkuinvestointi 200 000 €). Toimitilahanke itsessään on jo käsitelty raha-asiain ministerivaliokunnassa keväällä 2025, ja sen pohjalta on allekirjoitettu vuokrasopimus.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää vuosina 2027 ja 2028 investointeja (520 000 €) toimitilojen käyttöönottoon, minkä lisäksi vuodesta 2028 alkaen uudet toimitilat aiheuttavat merkittävät kasvavat, pysyvät vuokramenot (793 000 €/v). Esitetty, riittävä investointirahoitus tulee varmistaa Tullille kuten vuonna 2028 alkavien jatkuvien vuokrakustannustenkin rahoitus. Tullin toimintamenomäärärahoissa ei ole tämän suuruisia priorisointimahdollisuuksia, varsinkaan nykyisessä vuosikausia jatkuvassa määrärahasäästöjen tilanteessa.

Valtion talousarvion tulot

1.7.2026 alkaen enintään 150 euron arvoisista IOSS-järjestelmään (Import One-Stop-Shop) kuuluvista rahti- ja postilähetyksistä sekä IOSS-järjestelmään kuulumattomista enintään 150 euron arvoisista postilähetyksistä on kannettu kiinteä kolmen euron tavaraeräkohtainen tullimaksu. Muista tavaroista, joiden lähetyskohtainen arvo on enintään 150 euroa, täytyy puolestaan maksaa normaalit tavaroiden tullinimikkeisiin perustuvat tullimaksut.

Toteumatiedot ovat saatavissa heinäkuulta ja elokuulta 2026. Heinäkuulta tullien bruttomäärä oli 6 225 124 euroa ja jäsenvaltiolle jäävän kantopalkkion 25% osuus 1 556 281 euroa. Elokuulta vastaavat luvut olivat 6 871 654 euroa ja 1 717914 euroa. Arvioitaessa kahden ensimmäisen kuukauden tietojen pohjalta, paljonko vuosittain kertyvä kantopalkkio kasvaisi, lisäys olisi noin 20 000 000 euroa. On tosin huomattava, että näin lyhyen kokemuksen pohjalta tehty arvio on huomattavan epävarma.

Lisäksi marraskuun alusta on tulossa voimaan uusi EU:n käsittelymaksu 2 euroa per tavaraerä. Käsittelymaksun osalta tämän hetken tietona on, että se on EU:n oma vara ja jäsenvaltio saa sen kantamisesta 25% kantopalkkion.

Tulli esitti vuoden 2027 talousarvioehdotuksensa yhteydessä, että omien varojen kantopalkkioiden määrää lisätään 43 000 000 euroa vuonna 2027 edellisistä muutoksista johtuen. On vielä ennenaikaista sanoa, miten heinäkuussa voimaan tullut 3 euron tullimaksu ja marraskuussa voimaan tuleva 2 euron käsittelymaksu vaikuttavat lähetysten lukumääriin. Arviota kantopalkkion kasvun suuruudesta on mahdollista vielä tarkentaa loppusyksyn aikana, jahka toteumatietoa ehtii kertyä lisää.

PL 512
00101 Helsinki
vaihde
+358 (0)295 5200
kirjaamo@tulli.fi
tulli.fi
Y-tunnus 0245442-8
VAT FI02454428